

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

BCU Cluj / Central University Library Cluj
IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNA.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Români!	George Simu.
Profesorul Iordache	Marg. Moldovan.
Fă capăt!	T. Bocancea.
Fum de tutun	Gr. Mărunțeanu.
Nu se pôte	Enea P. Bota.
George Dandin sau bărbatul înșelat (trad)	Iosif Schiopul.
Rămurele:	
Răsbunarea Zefirului	Antoniu Popp.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

ROMÂNII!...

*„Români! e clasic plaiul și muntii țerii mele,
Păstoru 'n vîrf de piscuri cu capul printre stele
Apare ca un rege, încins de cer senin;
In fluierul măestru răsună suferința,
Ce vécuri lungi de-a rëndul i-a copleșit ființa,
Êr echo crunt răspunde: Români! păharu-i plin!*

*Câmpia dörme mörta... și văile sunt mute,
Din patru părți a lumii mii ghiare nevédute
Se 'mplântă 'n sinul țerii, ränit și 'ndurerat;
Sërmana mamă bună — dá glas zädarniv lumii,
Cäci ađi a trecut vécul și vremile minunii,
Ađi numai cel ce luptă e vrednic de 'nälțat!!*

*Un dor deci fie numai in ori ce palpitare,
Un ideal de aur, și-o singură-aspirare
Se 'ncingă ađi in flacări tot sufletul român!
Și hotărîți cu toți, punënd umër la umër
Së nu ne 'nfrice gândul, că-s mulți dușmani la număr,
... Ori nu-i Dumneđu „unul“ și totuși e stăpân?!!*

M.-Gheja 1895.

George Simu.

PROFESORUL IORDACHE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

Era dómna Căldărescu, care aducea bilet de teatru.
— Deseră së vîi la teatru Leni, puțină distracție îți va face bine.

— Nu pot mamă, më simt așa de rău.

— Dacă cumva nu îți va fi mai rău ca acum, së vîi, scii, că më supără, când te vöd tot așa tristă și slabă. Ce, vrei së te isolezi cu totul de lume, ești tinără copila mea și o viață intrégă së o petreci in modul acesta nu poți. Lasă gândurile și supërarea, că îți vor ajunge destul încă din ele.

Eleonora nu grăi nimic, își culcă capul pe pieptul mamei sale și erupse într'un plâns dureros. Nici odată in viața ei nu a plâns așa din inimă și așa de simțit, ca acum la sinul mamei sale. Simțea inima cum îi së sfășie de durere și ar fi voit së möră aci la peptul mamei, unde odiniöră afla mângäiere deplină, unde îi së alinau tôte durerile și së simțea scăpată de tôte neplăcerile

copilariei. Dar anii au șters acesta indestulire mărginită, inima ei era acum pustie și nemângäiată.

Dómna Căldărescu își lăsă capul pe al Eleonorei și plîngea și ea cu tötă inima și simțirea ei de mamă.

Lacrimile de mamă sunt arđetóre. Eleonora simți picuri de lacrimi de-a mamei sale pe fața ei, își ridică capul, își sterse ochii și së uită la ea.

— Së o las së cređă in fericire, së nu o amăresc, își gândi ea și lacrimile i-au secat pe dată.

Dómna Căldărescu înțelese acesta căütătură a Eleonorei și eși afară.

Ore întregi însă nu și-a putut usca ochii de lacrimi. Privirile scrutătóre de mamă pătrund adênc, și dómna Căldărescu înțelegea durerea fiicei sale, pentru aceea nici nu îi prea pomenea nimic din ce ar fi putut së îi së re'noiască suferințele sufletesci.

Era o sară rece de Maiu.

Eleonora se retrase, ca și de altedăți în odăița ei, a cărei ferăstră se deschidea într-o grădiniță cu flori. Nouri negri pluteau prin aer gonți de un vânt puternic și stropi rari de ploie cădeau sunând pe coperișul caselor.

Eleonora audea furia naturii, deschise ferăstră și într-o haină subțire cum era, își rădăimă capul fierbinte de mâni și asculta șuerăturile vântului rece. Internul ei încă era neliniștit și sguduit și ca și când ar fi voit să lege frățietate viscolul sufletului ei cu viscolul naturii, stătea liniștită față în față cu vântul.

Simțea cum frigul îi cuprindea încet cu încetul tot corpul, dar nu-i păsa.

Intr'un târziu, când simți cum membrele îi amorțesc închise cu greu ferăstra, stinse lampa și se culcă.

Peste noapte avu friguri violente.

În dimineața următoare dăma Căldărescu deschise încet ușa și vădend că dorme încă, se depărtă.

— Leniței îi va fi mai bine de acum, așa cred, căci dorme foarte liniștit — duse cu bucurie către Căldărescu, care se înveseli mult la vestea acesta.

Cât de înșelătoare le-a fost însă bucuria, când au vădut că e aproape la prânț și Eleonora nu se scôlă. Au aflat-o tot durmind, fața îi era înflăcărată de fierbintelă și sudorile reci stăteau ca bobul pe fruntea ei netedă și senină. Dicea vorbe ne'nțelese prin somn. Dăma Căldărescu nu se putu stăpâni și începă a plânge grozav. Vedeau ea. că bôla Eleonorei devenise acum critică.

Când se tređi Eleonora află totă familia concentrată în jurul patului ei. La început se miră grozav, însă după ce i s'a spus, că e așa de târziu și că familia era îngrijată, se forță să se ridice, dar nu îi succese. Puterile i-au fost slăbit de tot și tot corpul și-l simțea amortit.

— Nu-i nimic — duse ea zimbind amar — nu mi-e rău, mă simt numai obosită, voiu sta astăđi în pat.

Au trecut multe ăile și ea a rămas tot în pat. Pe lângă tot ajutorul medicului, nu-i mergea spre bine.

Familia începea a despera.

Viorica încă era așa de mișcată și preocupată de Eleonora, încât câte-odată părea că își uită de sine, ba chiar și de Padu.

X.

* Să o cunoșcem acum pe Viorica mai de aproape. Căldărescu avusese o soră măritată după Vintrea, directorul unor băi de aur. Din căsătoria acesta îi născu o fetiță. Ei trăiau foarte fericiți, căci se iubeau din totă inima.

Fericirea însă n'a durat mult, căci odată pe când lucrătorii tăiau din rășputeri sub dirigearea lui la sfărămarea unei vine de aur de care au fost dat, s'a hurluit un părete de stâncă și dimpreună cu mai mulți lucrători l'au cutropit cu bolovani.

Cu mari sforțe, cu multă trudă și muncă le-a succese băieșilor, cari au alergat îndată în ajutor să-i scôță, dar corpurile lor au fost mutilate total.

Dăma Vintrea, când a vădut cadavrul mutilat în bucăți a soțului ei, și-a perdut conștiința și când au tređit-o nu mai era cea de mai înainte, — neburnise.

A fost transportată într-o casă de alienați, unde mai trăi în chinuri grozave încă șase ani de-a rëndul.

Viorica rămase de tatăl său în etate de trei ani. O crescuse până la etatea de treispredece ani bunica ei, mama lui Căldărescu. Atunci rămase orfană și de sprijinul acesta, bētrâna sērmăna mură și ea. De atunci apoi petrecea când la o mătușe, când la cealaltă, și pe la familia lui Căldărescu, unchiul ei. Aici se simțea mai acasă ca ori unde, căci erau cam de-o etate cu Eleonora, pe care o iubea ca pe o soră. — — —

În familie la Căldărescu se porni o nouă mișcare. Padu, care iubea pe Viorica cu totă patima, îi ceru mâna și îi se și promise.

În sfârșit Eleonorei îi se făcu ceva mai bine și familia începea erăș a spera în ăile mai senine.

Niță, fratele Eleonorei, se uita cu ochii plini de dor și iubire la sora-sa, când o audea vorbind. Și lui

RĂMURELE.

Rēsbunarea Zefirului.

Poesie în prosă.

Luna își face drumul obicinuit printre miliardele de stele, cari pôte numai pentru aceea sunt presărate pe înălțimea cerului, ca să lumineze drumul atător șopte și dorinți, cari în nopți line și frumoșe cērcă după lăcașul fericirii, ca dela Puternicul, care de-acolo domnesc peste întreaga lume, să-și primescă imputernicirea realizării lor.

E o nopțe lină și frumoșă, și 'n acesta liniște întrēga natură dorme profund. Obosiți de munca ăilei, acoperiți de brațele binefăcătoare a lui Morfeu, ômenii dorm somnuri dulci în așternăturile lor moi. Dorm paserile în cuiburile lor dragălașe, ca în doră de ăi cu puteri nouē să pôtă preamări prin cântecele lor pe cel ce le pōrtă de grije, și ca aceste dorm și sēlbătăcimile în vizuinile lor ascunse din codrii întunecoși, în cari de desișul copacilor seculari, nu pôte străbate nici o rază fermecătoare a d'albei lune. Tôte dorm; singure gingașele floricele sunt deștepte.

Da, ele singure nu dorm, căci pe mieđul nopții sunt pofbite la cununia Lacrimioarei, prea buna lor prietină.

„Ce dăci soră la legătăința crinului cu a lacrimioarei“, întrēbă trandafirul îngămfat pe modesta viorea.

„Nimic alta, de cât că se tot cauți și n'ai mai afla o păreche, care atât de nimerit să se potrivescă“, răspunse ea sficiôsă de întrebarea ce îi se puse.

* * *

De nu vrei să fi a mea, o permite-mi, să te sărut măcar odată și să te îmbrățișez. Nu-mi detrage măcar acesta parte a fericirii din raiul ce-mi compete, căci și așa în tăcerea nopții, printre florile de teiu, multe lacrimi secrete am să vērs pentru tine scumpă Lacrimioară. — ăice Zefirul în urma refuzului de căsătorie, ce-l căpătă dela adorata inimei lui.

O, că șiret mai poți fi; înecă-mē în marea uitării și nu mă deplânge, căci și așa credința ta bine o cunosc eu, ea înflorește pe virful stâncilor, unde nimic altă nu prinde rădăcini — îi răspunse ea convinsă de falsitatea cuvintelor lui.

Ei bine, — continuă el, de mănios ce era schimbând fețe, — se scii însă, că de mâna mea tot nu vei scăpa...

* * *

Braț în braț mire cu mirēsă șoptindu-și vorbe dulci de iubire incunjuțați de mulțimea nuntașilor, așteptau semnul să plece la templul ăinelor pentru de a-și jura unul altuia vecinica iubire. Pân' a nu pleca ei însă la biserică, Zefirul încălecându-și smul lui năprasnic, sbōră la frate-sēu spre mēđă-nopțe, la rēutăciosul Viscol, pe care-l înduplecă, ca să rēsbune ambițiunea lui de fēt

ii ajunsese din supărare și plâns, când nu mai audea altceva prin casă, de cât: „ii este încă tot rău Leniței, scie Dumnezeu ce va fi, mi-e frică de o catastrofă, căci slăbesc pe ți ce merge. — Nu-i scăpare...“ și alte de aceste.

O iubea Niță pe sora-sa cum numai își pôte inchipui cineva o iubire mai adevărată de frate, și ideia, că într'o ți va rămânea fără soră, îi cauza bietului băiat supărare și durere mare. Când a auzit prima oră vorbindu-se, că Leniței îi este mai bine, a alergat la patul ei și sărutându-i mâinile plângea cu hohot de bucurie.

Eleonora începă a părăsi câte puțin patul.

Să hotări apoi în familie să se serbeze ca serbare de bucurie generală, fidanțarea Vioricei cu Padu.

Eleonora își adună toate puterile să asiste și ea la fidanțare. — Lasă-i să credea în fericire și să fie fericiți, își dișe ea.

La fidanțare au fost invitați încă câți-va prieteni ai casei. Eleonora veni condusă de mamă-sa între oșpeți. Era palidă și slabită grozav.

Când s'au schimbat inelele Eleonora vădă indetultirea și fericirea pe fața mirilor și o durere amară îi cuprinsese inima.

Nu mai stătă mult și sub pretest că îi obosită să duse în odața ei. Abia să închise ușa după Căldărescu, de brațul căruia să sprijini până la pat, și dădă curs liber lacrimilor. Tôtă jalea, tôtă nenorocirea îi să prefăcuse în lacrimi.

— Cugetam la început, că tôtă fericirea s'a nimicit pe pământ, — își dișe între lacrimi — dar nu, mai există încă, alții o simt, o cunosc... pentru mine nu mai este, s'a dus în mormânt cu Ghiță. Nu vreau să mai trăiesc, viața mi-e povoră acum... O dómne, fie-Ți milă de mine și mă ia, nu mă mai lăsa prada durerilor și suferinței.

De atunci Eleonora nu a mai zăcut deloc în pat, suferea cu resignațiune osânda vieții sale, credea că așa să va sfirși mai curând, eșofându-i-să puterile.

frumos, vătămăta prin corfa căpătăta dela Lacrimióra, față de seriosul Crin.

Va fi — răspunse acela — grăbesce 'napoi dacă doresci să fii martor ocular celei ce o să se 'ntemple.

* * *

Templul de multele lumini ce sunt aprinse în el, de departe și să pare a fi un glob de aur. Clopoțelul sună și nuntașii plécă.

Mirésa voiósă mai 'nainte, acum începe a suspina și în urmă a plânge cu amar.

Ingrijat mirele o întrébă de ce plânge, dóră îi pare rău de pașul ce-l face?

O iubite al meu! sufletul meu ar fi absorbit de bucurie, dar presint par'că un rău, care va fi nimicitorul fericirii nóstre, un rău, pe care nu-s în stare a-l caracteriza indestul.

N'avea témă, catena scumpă a fericirii nóstre e cu mult mai tare, de cât ca o mână profana să o pótă rupe — încercă el să o liniștescă, și cu el mulți dintre nuntași.

* * *

Cu bucurie în ochi și inimi plécă conductul voios dela biserică acasă, unde mesele sunt intinse.

Dar ce-i? Ce-i asta? De pe fețele lor senine mai înainte, a perit veselia și locul aceleia l'a ocupat gróza și spaima.

Un viscol ne mai pomenit sbicuiie natura cu o așa furie, de-ți vine să cređi, că s'apropie județul.

Era la începutul lui Iunie.

Medicul vădend, că Eleonorei îi merge tot rău, ba pôte și mai rău, consultă familia să o ducă peste vară la băi la B... să schimbe aer și să se distragă. Altă mântuintă nu este, dișea el.

Eleonora la început nu consimți absolut cu planul acesta, însă după multă rugare a păriaților și preste tot a familiei, cedă.

XI.

Sesonul băilor să începuse și lume multă era adunată la locul de recreare.

Pe la fântâni cu pocalele în mână, pe drumul de pe muntele cu brădet, prin promenădi și prin grădini era plin de public. Cei mai mulți erau cu fețe galbine și suferinđi; în viața sgomotósă a băilor însă uitau încât-va de suferință și mai mult sau mai puțin, toți cercau să își facă veselie.

Eleonora cu mamă-sa au sosit de câte-va zile.

În aceste câte-va zile nu au dat de nici un cunoscut.

La băi să fac cunoscințe fôrte ușor, așa și ele au făcut ce-i drept cunoscință cu câte-va dame, dar Eleonora nu simțea nici o plăcere să stea în societatea lor, din contra incunjura ocașuni, unde să face vorbă și cunoscință multă.

Era într'o Marti după prând.

Musica cânta în pavilionul cel mare și mulțime de public să primbla pe cărări.

La capătul depărtat al parcului, la pólele unei coline ședea pe o laviță Eleonora cu mamă-sa.

Musica abia să audea la ele și dómna Căldărescu voia să-i cetescă Eleonorei dintr'o carte, ce o adusese cu sine. Eleonora slabă cum era își lăsă capul în jos și să adênci în gânduri. Dómna Căldărescu observând acêsta, puse incetinel cartea jos și își perdă privirea în stânga colinei, unde să deschidea o poeniță frumoasă cu mii de floricele înflorite în colori variate.

Copacii parte-s rupti de el în două, parte smăciți din rădăcini și trântiți la pământ.

Zefirul ascuns într'un tufiș scapără schintei de ură din ochi, ride sarcastic și amenință.

Viscolul continua din ce în ce mai cu vehemență și mai turbat.

Nici unul nu scia cum să-și scape viața.

Să aude o pocnitură grozavă. Mirésa striga după ajutor, dar târđiu, căci copacul secular rupt de viscol cădă pe bietul Crin, care și el cădă la pământ în două rupt.

* * *

Clopoțelul sună a jale. Pe lângă cântări triste scaldat de lacrimile miresei și a binevoitorilor lui, Crinul e aședat spre vecinica odichnă în cripta de sub templul đinelor, pân' a nu gusta din fericirea raiului conjugal.

*

Lacrimióra, tinêra vêduvă, în umbra tufelor își jellesce sotul, aducându-i drept prinos balsamul mult iubit al inimei sale dureróse. Er Zefirul cređend, că desarmată fiind acum i se va preda, umblă de a ruptul capului să o afle, dar 'nzadar, căci de o parte fiind prea sburdalnic, o caută prea pe sus, de altă parte, bucuria de nêcazul altuia nu să potrivește pentru a seduce o inimă frântă de durere. — — —

Antoni Popp.

Un zefir ușor și călduț aducea parfumul florilor și a brașilor de pe coasta muntelui dela capetul poeniței, spre ele.

Sórele apusese după munte și razele purpurii se reflectau pe întreg ținutul.

Colo în capetul poeniței la pólele muntelui, dómna Căldărescu zări o figură de om, care se apropia încet spre parc. După mișcări îi părea cunoscut, fața însă nu se putea distinge în depărtare.

Musica a încetat de tot și parcul încet cu încetul se rărise de public. Sórele apune tot mai mult și sara își întinde încet cu încetul vëlul ei suriu.

Omul din capetul poeniței se tot apropie, dar tot nu îl póte cunoște, căci era în amurgite.

— Să mergem Leni dragă și noi, căci este aproape gol parcul.

— Da, să mergem acasă — răspuse Eleonora confusă, la conturbarea gândurilor ei.

Au trecut două zile fără ca dómna Căldărescu să îl mai vadă pe domnul acela din poeniță.

Era la prânț.

Cei mai mulți óspeți se îndreptau spre sala de mâncat.

Eleonora cu mamă-sa încă mergeau în jos la prânț. Mai de multe-ori își aduceau mâncarea în sus în odaie, astăzi însă s'au decis să ia prânțul jos în sală.

Printre mulțime dómna Căldărescu zăresce éraș pe domnul cu mișcările lui cunoscute. Il vedea numai în spate, căci era departe de el, dar mersul și ținuta lui aseménau fórté mult cu a unui cunoscut al lor. Nu își putea da însă sémă cu cine prin invălmășala mulțimei.

Eleonorei nu-i spuse nimic, până când nu va afla cine este.

Sala se umplu de public, care se aședa la mese. Dómna Căldărescu cu Eleonora au luat loc la o masă cu cunoscutele lor.

Eleonora era ocupată cu o damă tinérá, care îi spunea un episod plăcut al vieții sale.

Dómna Căldărescu își roti privirea prin sală și dá cu ochii într'un colț din fundul salei de domnul acela. Era să țipe de bucurie, dar întorcându-și ochii îi se opriră la Eleonora și tăcu.

La masa aceea ședea singuratic Iordache.

Prânțul se sfirși și óspeții se răreau tot mai mult. Iordache era aplecat spre o carte și cetea, fără a se interesa de nimic în jurul său. Nu le observase.

Eleonorei urindu-i-se de poveștile fără sfirșit a vecinei sale, propuse mamei sale să mérgá.

Abia s'au recules să plece, și Iordache încă își închise cartea și se sculá să ese.

În ușe se întâlnesc.

Dómna Căldărescu acum nu s'a mai putut stápani și țipá de bucurie. Iordache abia acum le observá și scápându-și cartea din mână rămáne inlemnit pe loc.

Eleonora începú să tremure și căđu pe un scaun ce era în apropiere.

— Pentru Dumneșeu cum ai venit aici — dișe dómna Căldărescu încruciașându-și brațele.

— Să mă scusați dómná, eu plec acasă — dișe Iordache confus de tot.

— Când pleci domnule? — întrebá dómna Căldărescu mirată.

(Va urma)

FĂ CAPËT...!

*Cum óre se te uit pe tine,
Ce viața mi-ai înveselit-o?
Te chiem cu lacrimi și suspine,
Să mai revii 'napoi, iubit-o.*

*Gândind cum viu mă 'nsuflețise
Ades o scumpă nălcire,
În inima-mi deschide-mi-se
Netulburata fericire.*

*Atâta dragoste plăpândă
Nici când nu póte se dispară,
Fă capët chinului, și blândă
Întórce-te spre mine érá.*

*Pe când mă întimpinai odată
Cu zimbet plin de gingășie, —
Tot ce simșirea ta mi-arată
Să perd d'acuma pe vecie?*

T. Bocancea.

FUM DE TUTUN.

Novelă.

Fata: frumoșá și nervóșá peste măsurá; vorbește franțozese și la zile mari cântá și la pian. Nu póte suferi tineri réu crescuți, și mai ales pe cei cari fumézá; în schimb însă, se inebunesce dupa vals. Sufere de durerea dinților, și de dragostea pisicelor. Îi place lúcul și curtea, ori cât de stărúitoare ar fi.

Ținérul: înalt, bine făcut, licențiat în caramboláșe și litere la una din facultățile din străinătate; se îmbracă binișor și voesce să poseze a om serios în societate. Are puțin spirit, un fisic plăcut și a reușit să se introducă în multe familii bune. — Semne particulare: Fuma tutun odată, dar doctorii l'au oprit din cauza unei bóle de piept.

Gr. Mărúnțeanu.

Tatăl: moșier și om cu greutate în oraș. Ține mult la fata lui, căci o are numai pe dênșá; vécul și-l face la casiná, unde jócă table sau preferance. Semne particulare, n'are.

Mama: femeie cu principiuri optimiste. A cetit tóte romanele traduse în editura „Universului“ și cu acésta ocașie a căpétat idei întinse despre secolul acesta de electricitate. Se îmbracă bine, și nu vorbește de cât cu damele din societatea înaltă. Ține mult la demnitate și nu s'ar compromite, dómne feresce, să dea bună ziua vecinei dela spatele caselor, *nevasta unui cărcimáraș.*

Numele fetei, *Elvira.*

Numele tinérului, *Guță Dimancea.*

Numele tatălui, *Iorgu Sadagureanu*, și numele mamei, *Zinca Sadagureanu*, născută *Viorescu*.

Tinerii s'au vădut la un bal de societate, s'au plăcut, au dansat, și a doua zi, Guță a cerut mâna d-rei. Tatăl, om practic, convenindu-i partida din toate punctele de vedere, primesce. Mama asemenea nu ese din cuvântul soțului, fata însă are o clausă: bărbatul ei să nu fumeze. Guță spune incidentul cu doctorii, bóla de piept și e admis. — După două săptămâni, logodna și după alte trei, căsătoria.

*

Să lăsăm să mai treacă patru luni.

Guță, care se vindecase aprópe radical de piept, simți necesitate să fumeze.

Diminéta, la cafea, par'că îi lipsea ceva, că n'avea o țigare. Promisese nevastei și deci trebuia să se țină de cuvânt.

Intr'o zi însă, îi veni o idee sublimă: La spatele caselor lui, o damă bătrână avea o cameră mobilată de închiriat. O luă el, și după cafea, după dejun și sara după masă, se ducea acolo, incuia ușa și fuma în liniște câte-o țigară parfumată.

Elvira remarcă lipsurile regulat la aceeași oră și-și închipuie pentru un moment, că Guță al ei o înșela, că póte avea o amantă, căci unde se ducea el mereu după masă, lucru ce nu-l făcuse în cele dintâiu patru luni. Ideea să înrădăcina mereu în creierul ei; deveni gelósă, nervósă, plânse și se gândi să-l urmărescă.

Era o séră frumoasă de toamnă. Luna poleia coperișul caselor cu o lumină argintie. Guță eși, ca 'ntotdeauna, fără să bănuiască, că de astădată Elvira se luase după urmele lui.

L'a vădut că deschide pórtă vecinei, că intră în casă și că trage ușa în urma lui cu mare băgare de sémă.

Și-a dis imediat:

— Guță a intrat aci ca să-și aștepte, probabil, amanta. Caută să se stăpânescă un moment, dar furia o face să nu mai pótă fi în stare ca să raționeze, căci lovitura era prea mare; se repede atunci cu furie spre ușe, o deschide mai mult forțat și rămâne tablou pe prag: Guță ședea lungit pe un fotoliu, cu o țigare între dinți și încunjurat de un fum albastru. Când vădă pe Elvira, se sculă repede, rușinat, ca un scolar și ascunse mâna la spate.

Elvira, care încă nu se desmetecise bine, nu înțelese nimic întâiu, dar după puțin timp, pricepă totul.

Și muștrându-se că bănuise pe nedrept pe bărbatul ei, pe scumpul ei Gugută, cum avea obiceiul să-l numescă printre mângâieri, se roși și tot în acelaș timp se aruncă de gâtul lui.

— Va să dăcă tu fugeai de mine la órele astea regulat, pentru ca să vii aci și să fumezi?... Și eu ce-am cređut!...

— ?!

— Că mă înșelai!...

— !!??

— Iartă-mă, cum te iert și eu.

Să îmbrățișară.

— Iți jur Elviro, că n'am să...

— Nu, nu, să faci bine să fumezi...

— ???

— ... Da, da, să fumezi acasă; începe să-mi placă și mie fumul de tutun; ba mi se pare că am nevoie să-l respir chiar.

— ?... Bine, dacă vrei tu!!

București, Ianuarie 1895.

NU SĂ PÓTE.

*Pe ceruri stelele să sting
Și rënd pe rënd dispar,
Dar ele să ivesc de nou
Să lumineze ér;*

*Și când speranțele din noi
Să spulberă și mor,
Nu-s pe vecie! Altele
Mai vin în locul lor.*

*Și suvenirile prea dulci
A dragostei dintâi
Pălesc încet — dar nu să sting
Nici când din căpătâi.*

** * *
Ér dacă chipul tđu frumos
In veci m'a urmărit:
E numai că prea mult de tot
Pe tine te-am iubit.*

*Și de-ale inimei porniri
Ađi dacă mai ascult,
Mapasă jalea cu atât
Mai mult — și tot mai mult.*

*Acum aș vrea să pot uita
— După atâta chin —
Și glasul tđu, și fața ta,
Și ochiul tđu senin.*

*Din gândul meu aș vrea să șterg
Ađi chipul tđu iubit,
Și să-l învălui trist, cu al
Uitării vël cernit;*

*Și-apoi la tine nice când
Să nu gândesc din nou,
Să nu mai aște glasul tđu
In sufletu-mi, ecou...*

*... Dar' tot zădarnic să te uit
Mai cerc și mai doresc,
Căci astăđi tot așa de mult
Pe tine te iubesc.*

*Pe ceruri stelele să stâng,
Chiar de s'ar stinge tóte;
Din gându-mi chipul tđu să-l șterg
Iubito, nu să póte!*

Blaș.

Enea P. Bota.

GEORGE DANDIN sau BĂRBATUL INȘELAT.

Comedie în 3 acte după Molière

Trad. de Iosif Schiopul.

Persóne:

George Dandin, țeran bogat, soțul Angeliceii.*Angelica*, fiica domnului de Sotenville, soția lui Dandin.*De Sotenville*, nobil sêrac.*Dómna de Sotenville*.*Clitandre*, amantul Angeliceii.*Claudine*, servitóreá Angeliceii.*Lubin*, țeran, servitorul lui Clitandre.*Colin*, servitorul lui George Dandin.

Totul se petrece înainte a casei lui George Dandin, la țară.

Actul I.

SCENA 1.

George Dandin (singur).

Deu, e lucru trist, a lua de soție o domnișóră nobilă. Căsătoria mea pôte fi invetătura pentru acei țerani, cari ca mine, vor sê între în legături familiare cu nobili! Nobilitatea în sine e bună și dêmná de stimat, dar e împreunată cu atâtea neplăceri, încât e mai bine sê te feresci de ea! Acuma sciu cum sê pórtá nobilii, după ce întri în legături cu ei. Lucrul principal nu e persóna nóstră, ci punga umplută, averea nóstră. Ca țeran bogat aș fi făcut mai bine sê-mi fi luat de nevastă o țerăncuță de trebă, decât o domnișóră nobilă, care se ține cu mult mai sus de cât mine, cu mult mai fálósă de cât sê-mi póрте numele, și carea pe lângă tóte aceste își inchipuie, că onórea de a mē putea numi soțul ei cu tótá averea mea am cumpêrat-o prea ieftin! O Ghiță, Ghiță, ce prostie ai făcut! Nici nu mai am poftă sê intru în casă, căci mē necăjesc numai.

SCENA 2.

*George Dandin. Lubin.**Dandin* (vêdënd pe Lubin, care esă din casa lui, la o parte) Ce dracu! Ce are mișelul acesta sê caute în casa mea?*Lubin* (observându-l, la o parte.) Aha! Uite unul, care mē pândesce.*Dandin* (la o parte) Nu mē cunósce!*Lubin* (la o parte) A gâcit ceva!*Dandin* (la o parte) Nu scie ce sê facă.*Lubin* (la o parte) Numai de nu ar spune, că m'a vêdut eșind din casa acêsta.*Dandin*. Bună țiuá.*Lubin*. Noroc!*Dandin*. Precum mi se pare, nu ești de aci.*Lubin*. Nu! Am venit numai sê vêd petrecerea de mâne.*Dandin*. Ai fost în casă?*Lubin*. Pst!*Dandin*. Cum?*Lubin*. Incet!*Dandin*. Causa?*Lubin*. Ei bine, sê nu spui nimêrui, că m'ai vêdut eșind din casa acêsta.*Dandin*. Pentru ce?*Lubin*. Dumneđeul meu, pentru că...*Dandin*. Spune-mi odată!*Lubin*. Mai incet! Sê nu ne audă cine-va.*Dandin*. Fără frică!*Lubin*. Am fost la dómna casei, însărcinat de un domn. care îi face curte, și acêsta trebuie sê rămână în secret, întêlegi?*Dandin*. Cum nu?*Lubin*. Êtá cauza! Domnul acela mi-a spus, sê grijesc, nu cumva sê mē vadă cineva. Te rog sê nu o spui cuiva.*Dandin*. Mē voiu pázi.*Lubin*. Aș voi sê rămână lucrul în secret.*Dandin*. Ai drept.*Lubin*. Soțul ei, precum se đice, e fôrte jalus, și dacă ar afla ceva, nu ne-ar umbla bine. Întêlegi?*Dandin*. Da.*Lubin*. Așa dară nu trebuie sê afle nimeni despre acest lucru!*Dandin*. Nici decum!*Lubin*. Trebuie sê-l păcálim în secret! Întêlegi?*Dandin*. Pe deplin!*Lubin*. Dacă ai spune acuma, că m'ai vêdut eșind de aci. ar gâci totul, întêlegi?*Dandin*. De sigur! Și cum sê numesce domnul care te-a trimis?*Lubin*. Domnul viconte de — la dracu! Totdêuna uit cum îl chiamă! Domnul Cli-Cli-Clitandre.*Dandin*. Nu e acel cavaler, care...*Lubin*. Da, locuiesce în casa cea frumósă.*Dandin* (la o parte) Pentru aceea și-a închirit casa aceea în fața nóstră. Vecinătatea acêsta îndată la început mi-a fost suspectă.*Lubin*. Deu, e domnul cel mai bun din lume! Mi-a dat 3 galbini, numai sê spun dómnei că o iubesc și arde de dorința, de a o putea cerceta! Pentru un lucru atât de mic 3 galbini! Cugetă numai, în o đi de lucru câștig numai 30 cr.*Dandin*. Ei si ce ai isprăvit?*Lubin*. Am întâlnit o servitóre, Claudine, care la moment a sciut, de ce vin, și m'a condus la stăpána ei.*Dandin* (la o parte) Servitóre blăstêmată!*Lubin*. Pe Dumneđeu, Claudine e fôrte frumósă, mi-a răpit inima! Numai dela dênsa atêrnă sê fim o părechie.*Dandin*. Și ce ți-a rêspons stăpána ei?*Lubin*. Mi-a đis, sê-i spun — aștêptá puțin. Sê mē gândesc bine. Da, a đis sê-i spun, că iubirea lui îi cauzézá o plăcere mare, dar sê se ferescă sê nu dea de soțul ei, și sê se gândescă, unde s'ar putea întâlni.*Dandin* (la o parte) Muiere blăstêmată!*Lubin*. Și ce e mai mult. bărbatului nici prin vis nu-i trece, că muierea îl înșală, și astfel pe lângă tótá jalușia lui îl vom purta de nas. Nu-i așa!*Dandin*. Așa va fi!*Lubin*. Rêmâi cu Dumneđeu! Și nu cumva sê te pună pécatele sê descoperi ceva!*Dandin*. N'ai frică!*Lubin*. Eu din parte-mi mē voiu face, că nu sciu nimica! Ha, ha! Sunt isteț, tare isteț, dela mine nu va afla nimeni nimic.

(Va urma)

FELIURITE.

Pacea casnică.

La întrebările noastre din Nrul trecut, primim următorul răspuns de *George Simu*:

... Prima întrebare sună: „Este vătămător sau măgulitor pentru femeie gelosia bărbatului?”

— Pentru femeia adevărat bună și onestă, este nespus de vătămător lucru gelosia bărbatului.

Acésta mi-o esplic așa:

Eu mă țin pe mine de om onest și prob. — foarte dureros deci m'ar atinge, când cineva m'ar suspiționa, că sunt hot. — Gelosia nu e nici ea de cât o suspițione uricîosă, care atinge plăcut numai pe femeile cochetes și neonestes, fiind că acestea își fac o glorie din durerile și frământările unui suflet iubitor. — Intocmai cum în o societate de hoți se simte măgulit un bandit de laudele tovarășilor sei — pentru desteritatea în chinuirea victimelor, așa se simt și ele cauzând durere. —

Astfel de femei nu iubesc pe soții lor, ci se iubesc numai pe sine și părerea mea este, că ele sunt plaga omenimei.

O femeie nobilă vrea să apară bărbatului totdeauna ceea ce este în adevăr, va să țină sinceră, devotată și credincioasă, — mai pe sus de toate credincioasă în toate împrejurările vieții.

Cum dar nu s'ar simți vătămată, știind, că bărbatul presupune, că și-a aflat în ea o soție, carea s'ar putea dezonora pe sine și familia sa??!

A doua întrebare este: „Care însușire a bărbatului asigură mai mult fericirea femeii?” —

— *Insușirea de a se putea face stimat și prețuit în societate.*

Acésta mi-o esplic așa:

Femeia dela natura sa e resignată. Ea totă viața trăește mai mult pentru ai sei, de cât pentru sine. Femeia bună muncesce pururea și nu murmură nici odată, căci ocupațiunea lăsată ei de Dumnezeu e de așa. Ea lăpteză și crește pruncii cu mari greutate, dar nu împuță nimăru. Ea se devotază soțului și familiei cu tot sufletul său.

În schimbul acestora ce pretinde ea?

Stimă și recunoștință. Deci dacă din vreme în vreme concediându-i împrejurările își părăsesce și dânsa caminul spre a intra în societate — și află, că în mijlocul acestei societăți, unde ea are să-și petreacă stă de-a drépta unui soț stimat și prețuit, atunci se simte fericită și indestulată în lumea asta, fiind că stima, de care se bucură soțul său și după dânsul ea însăși — o feresesc și o dă unei liniști și dulci încredințări.

Nu este mai dureros și mai nefericitor moment pentru o femeie ca acela, când află că dânsa a devenit soția unui om ridicul și batjocorit de lumea, în care se învârtese. O astfel de femeie, dacă e capabilă a-și simți totă mărimea nefericirii sale — de sigur se simte cea mai nefericită. —

La a treia întrebare: „Care însușire a femeii asigură mai mult fericirea și pacea casnică?” — răspund: — *Sinceritatea.*

Acésta e foarte ușor de explicat. O femeie, care e sinceră și a devenit soție, își iubesc bărbatul, — nu-l înșelă — (căci atunci n'ar fi sinceră) etc. Apoi... Bărbatul după s. scriptură e cap femeii... și femeia trebuie să asculte de bărbat. Există deci un fel de subordinațiune și fără de acésta subordinațiune ori ce s'ar

dice, dar nu pôte subsista familia și cu atât mai puțin pacea casnică. —

Acum, ce pretinde cel mai mare dela cel mai mic, pentru ca lucrurile bine să mērgă?... Sinceritate... Sinceritate în totă activitatea, în cuvinte, în gânduri, în aspirațiuni, etc.

O femeie sinceră va fi iubită de soțul său, va fi stimată și va obține totă încrederea lui.

Ce-ți trebuie mai mult pentru fericirea și pacea casnică??!

Altmintrelea la punctul 2 și 3 imi permit a adăuge, că la perfecta fericire și pace casnică e multă lipsă de „iubire adevărată”.

Unde există „iubire adevărată” — există fericire, există pace — dar repet, adevărată iubire, care nu admite nici gelosia.

Aici imi vine în minte o poveste, pe care punându-Vi-o sub ochi, cred, că veți înțelege cum eu doresc să înțelegeți iubirea:

Măriora și Linuța erau copile de câte 17 ani. Una brunetă, alta blondă. — Să țină, că blondele iubesc până mor. Să fie adevărat? — Nu știu.

Și Măriora și Linuța voiau să-și cerce norocul, deci într-o zi se întâlniră în coliba vrăjitoarei din capul orașului, unde așteptau cuvântul prorocesc din gura bătranei.

— Tu Măriora vei iubi, dise vrăjitoarea, și vei avea noroc, căci vei fi iubită!

Ochii plini de foc ai Măriorei străluciră în lacrimi de fericire.

— Și eu? dise Linuța cea blondă, eu?... ce va fi cu mine?

Cărțile se aruncară.... Fața prorociței se întunecă....

— Oře să-ți spun?... întrebă vrăjitoarea cu glas jalnic.

— O nu! suspină Linuța jalnic — nu-mi spune tot!... Spune-mi numai atata, că eu... eu... iubii-voi?!..

— Mult, nespus de mult: fu răspunsul bătranei.

— Ce fericire! pentru cine o înțelege, strigă acum blonda plângend de bucurie!... Mie imi este destulă iubirea mea numai, și fii sigură bunică, că acésta singură iubire ce o voui nutri e destulă spre a mă face fericită — că mă va iubi sau ba — puțin mă împoarta.

Am sfirșit povestea... O astfel de iubire înțeleg eu..... pentru fericirea casnică.

Una și alta.

Distras. Profesorul (monologisând) Al naibii lucru... am cumpărat un kilo de bombone pentru copii, căci așa mi-a dis negustorul și acum observ, că eu n'am copii...

Prostii unguresci. * Continuăm cu prostiile compatrioților nostri, scose din foile lor:

Pe Alföld, într'un oraș neș unguresc, care era în legătură prin o cale vicinală cu linia principală a calei ferate, un întreprindător a zidit calde și ca să aibă mușterii, a pus de a bătut toba prin orașele vecine și i-au anunțat scaldă. Pristavul vestea: o scaldă costă 25 cr., un ciarșaf (lepedeu) 8 cr., un ștergar 2 cr.

A doua zi au sosit în orașul cu scaldă pe trenul vicinal o mulțime de oameni și s'au dus drept la scaldă. Proprietarul scaldei, vedând atâta mulțime, se scusa:

— Să așteptați, dragii mei, că îndată vă vine rândul, atâția de-odată nu se pot scaldă...

— Că nici n'am venit noi să ne scaldăm, grăi unul cu mustatele ca nesce țepușe, dar am venit să cumpărăm ciarșafuri și ștergare, cu prețul, pe care Ța vestit pristavul cu toba. Suntem aci vre-o 60 și am cumpăra fie-care câte două-trei bucăți, dacă cumva nu ți s'au trecut toate...

In Dobrițin, unde și cucul cântă „heretyutyu“, un profesor avea o vacă înțeleptă.

De câte ori vinea ea acasă dela pășune, „civișii“ se adunau dinaintea porții profesorului, ca să o admire. Căci ce făcea vaca? Dacă găsea porța închisă, apăsa clența cu cornul și o deschidea, apoi intrând o închidea, dându-i o lovitură cu piciorul de dinapoi.

„Civișii“ clătinau din cap și diceau:

— Ei „șogor“, se fie vaca asta om...

Er noi dicem, că dacă vaca asta ar fi fost om, de sigur era mai cuminte de cât toți civișii din Dobrițin.

Epitaf.

Aci-și dörme somnul vecinic
Mateiu Trăgău, avocat,
Care de-acest loc e vrednic,
Căci mulți oameni a nșelat.

Antoniu Popp.

Eroi chinezesci. Vestitul vice-rege chinezesc Li-Hung-Ciang a dat un ordin de zi, acum de curând, prin care făcea cunoscut trupelor, că generalii Ciang și Ceng au căzut în luptă, ca nesce eroi, accentuând, că acești domni s'au luptat ca doi lei contra iaponezilor. Ordinul de zi lauda până la cer pe cei doi generali, cari au dispărut fără urmă în focul luptei, ca eroii din romane și erau recomandați soldaților ca modele de vitejie.

De-odată însă atât Ciang, cât și Ceng au eșit la ivelă, sănătoși, voioși și teferi, ca ori care europen, care nu ia parte la războiul chinezilor și iaponezilor.

Cei doi generali adecă în focul luptei s'au ascuns în un șanț și numai după ce a dispărut dușmanul, au eșit afară.

Li-Hung-Ciang îi ținea de căzuți în luptă.

Deosebire. — Ce deosebire este între o femeie și un orologiu?

— Orologiul îți arată orele; femeia te face să le uiți.

Anecdote.

O scrisore.

Badea Oprea om cu stare
Brânză, urdă, toate are.
El scris-odată o scrisore
Fiului în depărtare:
„Dragă fiule, Achime!
Veți și mi te poartă bine,

Fi cuminte, nu fi prost
Ca înainte cum ai fost,
Că de nu vei învăța
Vai ș'amar de pelea ta! —
Astăzi îți trimit eu ție
Trei fiorini de hârtie,
Mă-ta fără scirea mea
Ți trimite cinci și ea.
Tu-i grijește, nu-i strica
Și-ți învață lecția,
Că rămai vacă încălțată
Și eu al tău fidel tată:
Oprea Góngă din Nădiște
Econom și om de cinste.

București, Ianuarie, 1895. I. Căndea.

Glas trădător. Un om se duse la vecinul său și-i rugă, să-i împrumute măgarul.

— Bucuros ți l'as împrumuta, îi dișe acesta, dar nu este acasă, e dus la möră cu tērhat...

În acest moment, măgarul, care era în grajd, începuse să sbiere.

— Dar bine, eu îl aud sbierând, e acasă, — dișe omul.

— Ei, scii, că ești curios vecine, grăi proprietarul măgarului, tu mai mult credemint dai la glasul măgarului, de cât vorbelor mele.

Deslegarea găciturii din numărul 1 al fôiei noastre este următorea:

Ochii și inima.

Ochi în ochi când se privesc
Inimile se iubesc.
Ochii spun seninătate,
Inima sinceritate,
De n'ar fi ochi se privescă,
N'ar fi inimi se iubescă.

Fragment.

Corect au deslegat-o următorele dömne, domnișore și domni: Eugenia Pop (Veneția inferiöră), Mihail Jivancea (Blas), Lucreția Magda (Feneș), Maria Anderco (Sătmar), Gavrilă Bozoșan (Biertan), Eugenia Pop (Dobra), Mariți Turcu (Blas), Nicolau Onciul (Uzdin), Sofia Cothișel (Certeje), Victoria și Octavian Goga (Reșinar), Teresia Gomboș (Vidra de sus), Nicolau Onciul (Töracul-Mare), Mariți Bologa (Turda), Măriora Comanici (Veneția inf.), Traian Petian (Nădlac), Amalia Șimon (Sân-Georgiul de Câmpie), Iosefina Marciac (Alba-Iulia), Dimitriu Amar (Siria), Netti Totoian (Chișfalău), Cornelia și Lucreția Gotheas (Baru-Mare), Victoria E. Roșca și Petru P. Roșca (Alba-Iulia), Stefan Fărcaș (Sibiü), Isița Todoran (Cetea de Baltă), G. Lipovan (Maciova), Rafaela Vlaicu și Beniamin L. Trif (Blas).

Fiind numărul deslegătorilor mare, am decis a da de astădată două premii din aceeaș carte.

La sortare un premiu l'a câștigat d-șira Amalia Șimon din S. Georgiul de Câmpie, er pe celalalt dl G. Lipovan din Maciova.

Corespondența.

E. J. în Bl. Găcitura am primit-o, la timpul său va urma.

Gr. M. în B. și Ilie din Urșeni. Am primit, însă în numărul present nu a fost spaț. Mulțămirile noastre.

W. R. în Uc. Am primit scrierea, dar regretăm că nu putem publica din cauză, că fôia noastră nu se ocupă cu studii filologice.

Red.